

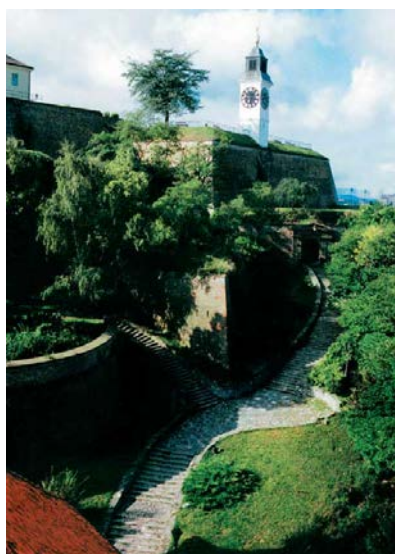

Петроварадинска тврђава

Тврђава ће тек да прича

Петроварадинска тврђава нагло пропада, а Музеј града Новог Сада покушава да спречи испирање темеља. - Нова сазнања до којих ће се доћи у току изградње новог водовода срушиће мистерије о уклетом Турчину, змајевима и подунавским тунелима до средишта земље...

Дуго већ колају приче о непријатним изненађењима која се крију у подземним тунелима Петроварадинске тврђаве. Уклети Турчин са исуканом сабљом, змијурине и змајеви тумарају мраком и тишином ходника за које нико не зна куда воде и колико далеко сежу. Под Дунав, па до Сланкамена, Илока, Будима, у средиште земље... причају аласи. Јесу ли ове легенде само плод народне маште, туристички мамац или нешто треће? Шта се овог лета на Петроварадинској тврђави радило и шта се сада ради, говори за „Политику” Радован Бунарџић, археолог кустос Музеја града Новог Сада, руководилац истраживања.

Петроварадинска тврђава - сат и ступнице

- Извор мистификације је у незнању. Тек 1953. године направљен је мали, пробни ископ и оно што се том приликом сазнало представља једину археолошку информацију о Петроварадинској тврђави до дана данашњег. Оно што видимо данас грађено је од краја 17. до половине 19. века, у време Аустрије, а о свему што је било раније (праисторија, римски период, средњи век) знамо само из рукописа путописаца, трговаца, војних извештаја и оскудних налаза којима сада располажемо.

Графити из прошлог века

О чему говоре ти извештаји и налази?

- Нађени су докази за постојање праисторијског насеља, римског кастела, гробља и пута, угарског и турског утврђења из средњег века. Сачувани су нацрти неке средњовековне тврђаве са цитаделом, великом црквом у средишту лугом педесет метара и једним краљевским дворцем. У подрумима аустријских зграда, под сводовима ишараним војничким графитима и чежњивим порукама из 19. века види се тачно како су камени зидови неког средњовековног самостана надограђивани.

Ту су некада, на позив угарског краља, боравили цистерцити (бенедиктански ред) и проповедали молитву и рад. Уз помоћ Савезног завода за заштиту споменика, Завода за изградњу града и Дирекције за пословни простор адаптираће се и зграда Музеја, па ће на самом локалитету бити изложени сви налази – каже Радован Бунарџић.

Новосадско пристаниште с лађама и водоношама (бакрорез Јакоб Алта)

- Зграда у којој је смештен Музеј грађена је још 1757. године и изгледа као да ће сваког тренутка да се сруши.

Тунелом до Дунава

- Последњих неколико година цела тврђава је нагло почела да пропада. Подземне воде испирају темеље зграда које се криве и зидови им пуцају. Канализација и водоводне инсталације, изграђене такође у време Аустрије, сада су потпуно дотрајале. Зато у сарадњи са Заводом за изградњу града убрзано радимо на изради пројекта за нову водоводну мрежу на горњем и доњем платоу и спречавању даљег пропадања овог прворазредног споменика културе.

- **Инсталације ће бити постављене на дубини од пет метара. То је сигурно прилика да се утврде и археолошки слојеви?**

- Доћи ћемо до најпотпунијег пресека и коначне слике утврђења која ће битно утицати на будуће начине коришћења неких објеката на Тврђави. Ми бисмо у археолошким страстима отишли и дубље, али и ово је сасвим довољно. Већ је у току снимање подземних просторија по савременим стандардима геодезије. Сагледаћемо читав систем тунела чија укупна дужина износи неколико километара и који су прокопани вероватно за случај опсаде, да би војска могла да дође до реке и узме воду. Многе ће лажне и маштовите представе да нестану. Желимо да демистификујемо све што се о тврђави прича јер туризам је једно, а наука је друго.

Петроварадинска тврђава - улаз

Под Петроварадинском тврђавом Дунав је у своме току најужи. Његово корито сигурно крије бројне трагове прелаза са обале на обалу. Једна жена припрема се да овде зарони и да се спусти у велики ратни бунар. Гордана Каровић из Републичког завода за заштиту споменика културе води пројекат „Хидроархеологија Србије” и својим истраживањима ће историјску слику Петроварадинске тврђаве ускоро да уоквири правим рамом.

Светлана Марковић